

Návod k pozorování vyučovacího procesu

Pozorování zaměřené na vyučujícího

- Učitel potřebuje při příchodu do třídy čas na přípravu - dovolí žákům v klidu zaujmout svá místa, připravit se na výuku a uklidnit se. Jak učitel kontroluje absenci a zapisuje do třídní knihy?
- Učitel je dobře vidět všemi žáky - využívá celého prostoru třídy - zůstává u svého stolu, u tabule - chodí pravidelně sem a tam - prochází mezi řadami - vždy stojí - vždy sedí.
- Učitel se během hodiny dívá průběžně na celou třídu - na část třídy (stále tu stejnou) - na některé žáky - na nikoho.
- Učitel mluví přirozeně - familiárně - distingovaně - nepřirozeně.
- Učitel je dynamický - vyrovnaný - jistý sám sebou - klidný - autoritativní - rozvážný - uvážlivý - nadšený - přirozený - rozčilený - podrážděný - nejistý - jiný.
- Učitel rozumí humoru - je vtipný - dovede udržet klid a pozornost ve třídě - je důsledný bez zastrasování.
- Učitel se vůči žákům chová přátelsky - otevřeně - trpělivě - s pochopením - laskavě - blahosklonně - familiárně - povzbudivě - nepřátelsky - laxně - jinak.
- Učitel se zajímá o život žáků mimo školu - odučí si svůj předmět a o ostatní se nezajímá.

Pozorování zaměřené na žáky

- Žáci vstupují do třídy zároveň s učitelem nebo již jsou ve třídě před jeho příchodem.
- Žáci si sedají do lavic podle předem stanoveného zasedacího pořádku - pokaždé jinak - střídají se.
- Kolik žáků se dostane během hodiny ke slovu? Žáci se ujímají slova spontánně - po vyvolání učitelem. Ve třídě jsou žáci, kteří nepustí ostatní ke slovu - během hodiny ani jednou nepromluví.
- Žáci mají o předmět zájem – nezajímají se – je jim jedno, jaký jazyk se učí – jiné.

Pozorování zaměřené na interakci mezi učitelem a žáky

- Učitel žákům tyká - vykává - oslovuje je příjmením - křestním jménem - přezdívkou - Mademoiselle nebo Monsieur - jinak.
- Dává učitel otázky všem žákům - jen těm nejlepším - jen těm neslabším?
- Kolik žáků se dostane během hodiny ke slovu spontánně - po vyvolání učitelem?
- Učitel se při vyvolávání obrací na celou třídu - položí otázku a vyvolá žáka - vyvolá žáka a položí mu otázku.
- Učitel vyvolává stále stejné žáky - jen dobré žáky - jen špatné žáky - vyvolává "na přeskáčku" - jiné.
- Žáci po vyvolání sedí na místě - vstanou - jdou k tabuli - jiné.
- Učitel klade otázky přiměřené znalostem žáků - jasně formulované - vágní - příliš lehké - příliš těžké - čistě rétorické - otevřené - zavřené.
- Učitel přijímá odpovědi žáků bez sebemenšího komentáře - příkře zavrhuje - jenom přitakává - snaží se pomoci lépe je formulovat - pozorně naslouchá a dokáže podnětu využít v hodině. Učitel opakuje odpovědi žáků nebo je reformuluje.
- Jaký je postoj učitele k zaostávajícím žákům?

Pozorování zaměřené na předmět komunikace

- Hovoří učitel během hodiny cizím nebo mateřským jazykem? Jestliže používá oba jazyky, upřesněte, kdy dává přednost mateřskému jazyku. Kdy hovoří cizím a mateřským jazykem žáci?
- Jaký je poměr druhů komunikace ve třídě: reálná - pseudoreálná - simulovaná - didaktická. Jak a kdy je učitel a žáci používají?
- Jaké druhy neverbální komunikace učitel a žáci používají?

Pozorování zaměřené na vyučovací postupy

- Vysvětlí učitel jasně cíl a obsah hodiny? Zopakuje látku z předešlé hodiny? Dokáže uplatnit spojení mezi výukou a každodenním životem?
- Jaký postup volí učitel při organizaci průběhu hodiny?
- Jak uvádí novou látku: název na tabuli - stručný úvod - začne hned bez úvodu - jiné.
- Jak si učitel ověřuje, že žáci pochopili novou látku: cvičení - písemné práce - testy - otázky - jiné?
- Jaká je typologie pozorovaných aktivit?
- Jaké druhy (formativní – diagnostická – somativní) a způsoby evaluace učitel používá a kdy?.
- Jakými prostředky učitel aktivuje zájem žáků?
- Dovede učitel přizpůsobit průběh hodiny reakcím žáků?
- Použitý didaktický materiál: učebnice - příručky - ikonografický materiál - plakáty - tabule - audiovizuální pomůcky - zpětný projektor - počítač - jiné.
- Daří se učiteli dodržet stanovený cíl hodiny?

Pozorování zaměřené na atmosféru třídy

- Nálada ve třídě je klidná - ukázněná - neklidná - hlučná - živá - ochablá - napjatá - jiná.
- Atmosféra ve třídě je tak dobrá, že žáci mohou bez problémů konverzovat mezi sebou a zároveň s učitelem.
- Umožňuje tato atmosféra žákům, aby mohli svobodně vyjádřit své poznatky - své názory?
- Učitel přijímá otázky žáků nevšímavě - odmítavě - pozorně se snahou začlenit je do průběhu hodiny - kriticky - jinak.